

การศึกษาความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีนของนักศึกษา
สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Metaphor Understanding of Chinese Taste Words: A Case Study of
Chinese Major Students at Pibulsongkram Rajabhat University

วศิน สุขสมบูรณ์วงศ์*
Wasin Suksomboonwong

Received: February 22, 2020 Revised: April 04, 2020 Accepted: May 02, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์คำอุปสรรครสชาติอาหารในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน จำนวน 26 คน แบ่งเป็น 4 รสชาติ คือ รสเปรี้ยว รสหวาน รสขมและรสเผ็ด โดยอุปสรรครสเปรี้ยวแบ่งเป็น 6 มโนอุปสรรค อุปสรรครสหวานแบ่งเป็น 8 มโนอุปสรรค อุปสรรครสขมแบ่งเป็น 5 มโนอุปสรรค และอุปสรรครสเผ็ดแบ่งเป็น 6 มโนอุปสรรค

ผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของแต่ละรสชาติเกิดจากระบบความคิดของชาวจีนที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม โดยอุปสรรครสชาติที่นักศึกษามีความเข้าใจมากที่สุดคือ อุปสรรครสเผ็ด อุปสรรครสเปรี้ยว อุปสรรครสหวาน และอุปสรรครสขมตามลำดับ จากการวิเคราะห์ยังพบว่า นักศึกษาบางส่วนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความหมายของอุปสรรครสชาติ สะท้อนถึงความไม่เข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ของชาวจีน

คำสำคัญ: อุปสรรคเชิงมโนทัศน์, รสชาติ, ภาษาจีน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Abstract

The purpose of this study is to examine the understanding of Chinese taste words perceived by 26 Chinese major students. The metaphors are categorized into four tastes as follows: sour, sweet, bitter, and spicy tastes. There are six target domains for sour taste, eight domains for sweet taste, five domains for bitter taste, and six domains for spicy taste.

The results showed that the conceptual metaphors of different tastes resulted from the influence of Chinese culture, traditions, and social environment. The metaphorical taste words that the students most understood were spicy, sour, sweet, and bitter tastes, respectively. According to the data analysis, it was also found that some students demonstrated their lack of metaphor understanding of Chinese taste words. It is could be inferred that they had any concept of Chinese people.

Keywords: Conceptual metaphor, Taste, Chinese.

บทนำ

ปัจจุบันนี้ภาษาที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นลำดับจากชาวไทยคือ ภาษาจีนกลาง (Mandarin Chinese) เนื่องจากในช่วงระยะเวลาสิบปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจจีนกำลังเติบโตและพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ชาวจีนเลือกที่จะออกมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศมากขึ้น นอกจากนี้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่ออกเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศต่าง ๆ ก็ยังมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากประเทศจีนและมีค่าครองชีพไม่สูงจนเกินไป ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาจึงทำให้ชาวจีนเลือกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือประกอบอาชีพต่าง ๆ ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในทางกลับกันนักท่องเที่ยวชาวไทยก็นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศจีนมากขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนนักศึกษาไทยอีกเป็นจำนวนมากที่นิยมไปศึกษาต่อในประเทศจีนทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา การเดินทางเข้ามายังประเทศไทยของชาวจีนและการเดินทางออกไปยังประเทศจีนของชาวไทยเหล่านี้จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งในด้านภาษาและวัฒนธรรม ดังนั้น การสื่อสารกันระหว่างชาวไทยและชาวจีนย่อมทำให้ทั้งสองฝ่ายจึงจะสามารถเข้าใจความหมายทั้งในเชิงอรรถศาสตร์และวจนปฏิบัติศาสตร์ได้มากขึ้น

ในภาษาจีนมีคำกล่าวไว้ในคัมภีร์ 《史记·酈生陆贾列传》 ว่า“民以食为天” หมายความว่า “ประชาชนให้ความสำคัญกับเรื่องกินเทียบเท่ากับฟ้า” คำดังกล่าวมักถูกชาวจีนกล่าวถึงอยู่เสมอ สอดคล้องกับคำกล่าวในภาษาไทยที่ว่า “เรื่องกินเรื่องใหญ่ เรื่องตายเรื่องกลาง เรื่องตารางเรื่องเล็ก” หรือดังคำกล่าวของ นโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoléon Bonaparte) ที่คนไทยมักจะนำมาใช้กันจนคุ้นเคยว่า “กองทัพต้องเดินด้วยท้อง” (An army marches on its stomach.) คำที่กล่าวถึงอาหารการกินทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยย่อมแสดงให้เห็นว่า ทั้งชาวจีนและชาวไทยต่างก็ถือพินิจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับอาหารการกินมาเป็นเวลานาน เพราะอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์และยังเป็นรากฐานแห่งอารยธรรมทั้งปวง การเริ่มต้นศึกษาเกี่ยวกับอาหารการกินของมนุษย์จึงสามารถเชื่อมโยงไปถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) อธิบายความหมายของ “อาหาร” ว่า “ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต” ดังนั้นในการ “กินอาหาร” จึงทำให้มนุษย์ทุกคนย่อมต้องนำอาหารเข้าทางปาก โดยมีอวัยวะสำคัญคือ ฟันและลิ้น ในการช่วยบดเคี้ยวและรับรสชาติของอาหาร จากนั้นจึงส่งลากล่องไปสู่กระเพาะอาหาร สภาวะการณ์เช่นนี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์จึงต้องแสวงหาอาหารประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะหรือรสชาติแตกต่างกัน เพื่อให้ตนเองรู้สึกพอใจต่อสิ่งที่กินเข้าไป กล่าวถึงรสชาติ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ยังอธิบายความหมายของคำว่า “รส” ไว้ว่า “สิ่งที่รู้ได้ด้วยลิ้น เช่น เปรี้ยว หวาน เค็ม ผาต” ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรสชาติพื้นฐาน จะประกอบด้วย 5 รสชาติ คือ รสหวาน รสเค็ม รสเปรี้ยว รสขมและรสผงชูรส (อูมามิ) รสชาติเป็นลักษณะเฉพาะของอาหารที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส 3 องค์ประกอบ คือ ลิ้นที่ได้รับจากจมูกโดยตรงและระหว่างการเคี้ยวอาหาร การรับรู้ทางกายภาพ เช่น สี ขนาด รูปร่าง ความกรอบ ซึ่งจะรับรู้โดยใช้ตา หู ฟัน และช่องปาก ซึ่งลักษณะเนื้อสัมผัสที่รับรู้จะมีผลกระทบต่อรสชาติ ถือเป็นผลทางจิตวิทยา และจากประสาทรับรู้รสจากลิ้นและเพดาน เรียกว่าปุ่มรับรส ปุ่มรับรสพื้นฐานกระจายเรียงลำดับจากด้านนอกไปถึงโคนลิ้น มี 4 ประเภทคือ ตุ่มรับรสหวาน รสเค็ม รสเปรี้ยว และรสขม นอกจากนี้ มีรายงานยืนยันว่ามนุษย์มีต่อมรับรสจากกรดอะมิโนหรือจากผงชูรส หรือที่เรียกว่า ปุ่มรับรสอูมามิ (รสโปรตีนเนื้อ) แต่ยังไม่มีการกำหนดถึงตำแหน่งที่แน่ชัด (ปราณี อานเป็รื่อง, 2547) ทั้งนี้ ยังมีรสเผ็ดซึ่งเป็นอาการแสบที่เนื้อเยื่อจากสารที่มีไนไฟฟงจำพวกพริกหรือพริกไทยอีกด้วย ดังนั้น การที่มนุษย์ได้ลิ้มรสชาติของอาหารผ่านปุ่มรับรส (taste bud) จำนวนมากบนลิ้น ย่อมกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจแตกต่างกัน เช่น “รสหวาน” เป็นรสชาติที่กินได้ง่าย ทำให้รู้สึกถึงความสบายใจ นุ่มนวล

ไพเราะ อ่อนหวาน สดใส “รสขม” เป็นรสชาติที่กินค่อนข้างยาก ทำให้รู้สึกถึงการฝืนใจ ลำบากใจ เป็นต้น ดังนั้น “รสชาติ” ของอาหารจึงทำให้มนุษย์เกิดประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ทำให้ความรู้สึกเหล่านั้น สะท้อนผ่านระบบความคิดออกมาสู่การเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองได้พบเจอในชีวิตประจำวัน ความสัมพันธ์ในการเปรียบเทียบระหว่างภาษากับกระบวนการคิดและมโนทัศน์เหล่านี้ถูกเรียกว่า “อุปลักษณ์” ตามแนวทางของภาษาศาสตร์ปริชาน ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาว่า “เป็นภาพสะท้อนของความคิดและการประมวลผลความคิดของมนุษย์อย่างชัดเจน การอธิบายปรากฏการณ์ที่สำคัญในภาษา จะทำให้สามารถอธิบายความคิดและการประมวลผลความคิดของมนุษย์ได้” (ชิวตี ศรีลัมพ์, 2548)

ถึงแม้ว่ามนุษย์โดยทั่วไปสามารถเกิดความรู้สึกพึงพอใจต่อรสชาติของอาหารใกล้เคียงกัน แต่จากการ ทบทวนวรรณกรรมกลับพบว่า คนจีนและคนไทยต่างใช้รสชาติของอาหารในการสะท้อนความคิดออกมา เปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น “天气苦寒” (อ่านว่า เทียนชี่ฮู่หัน แปลว่า อากาศหนาวเหน็บ) จะเห็นได้ว่า ในภาษาจีนสามารถใช้ “รสขม” (苦) ในการเปรียบเทียบกับอากาศที่ หนาวเย็นจัดได้ แต่ในภาษาไทยกลับไม่มีการใช้ “รสขม” มาเปรียบเทียบกับสภาพอากาศในลักษณะดังกล่าว ดังนั้นเมื่อเกิดการสื่อสารระหว่างคนจีนและคนไทยขึ้น การแปลข้อความจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือจาก ภาษาไทยเป็นภาษาจีนย่อมต้องอาศัยกรอบวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ ด้วยทุกครั้งไป การทำความเข้าใจ ความหมายของคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับรสชาติของอาหาร จึงเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาในการแปลภาษาจีนของผู้ที่ เริ่มต้นศึกษาภาษาจีนมาได้สักระยะหนึ่ง โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่ยังศึกษาภาษาจีนตามหลักสูตรได้ เพียงสองปี ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกนำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาความเข้าใจความหมายของคำอุปลักษณ์รสชาติ ของอาหารในภาษาจีนของนักศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการสังเกต มีความเข้าใจและมีความรอบรู้ ในกรอบแนวคิดของวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะในด้านอาหารกินมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์คำอุปลักษณ์รสชาติอาหารในภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาที่มีต่อคำอุปลักษณ์ รสชาติของอาหารในภาษาจีน ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความวิชาการ พจนานุกรมภาษาจีน (现代汉语词典) พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน และงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับคำอุปลักษณ์รสชาติ อาหารและการแปลความหมายของคำเหล่านั้น เพื่อรวบรวมคำอุปลักษณ์รสชาติของอาหารที่มักปรากฏใน ภาษาจีน โดยอ้างอิงสถิติการใช้จากคลังข้อมูลภาษาจีนมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (北京大学中国语言学研究 中心) แบ่งเป็น 4 รสชาติหลัก คือ รสขม (苦) รสหวาน (甜) รสเปรี้ยว (酸) และรสเผ็ด (辣) โดยไม่มีคำที่เกี่ยวกับรสเค็ม (咸) เนื่องจากในภาษาจีนไม่ปรากฏว่ามีการใช้รสเค็มมาเปรียบเทียบกับสะท้อน แนวคิดไปยังวงความหมายอื่น ๆ

1.2 นำคำอุปลักษณ์รสชาติอาหารทั้ง 4 รสชาติที่ปรากฏบ่อย มาสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำ อุปลักษณ์รสชาติของอาหารในภาษาจีน เพื่อใช้ทดสอบนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 3 จำนวน 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เริ่มจากผู้วิจัยศึกษาข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีน จากนั้นจึงกำหนดแนวทางการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อรวบรวมข้อมูลและประเมินความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล จากนั้น ผู้วิจัยจึงทำการออกแบบเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยคือ แบบทดสอบความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีน โดยนำคำอุปสรรครสชาติอาหารที่ปรากฏบ่อย ซึ่งอ้างอิงจากสถิติการใช้คำในคลังข้อมูลมหาวิทยาลัยปักกิ่งเป็นหลัก และใช้ข้อมูลจากดัชนีพจนานุกรมเรื่อง ศึกษเปรียบเทียบคำอุปสรรคอาหารในภาษาจีนและภาษาไทย (汉泰饮食隐喻对比研究) ของ เฉินเจิ้งเต๋อ (陈正德, 2018) เป็นข้อมูลประกอบ เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบแล้ว จึงนำแบบทดสอบฉบับดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน จำนวน 3 ท่าน ร่วมเสนอความเห็น ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงแบบทดสอบให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้แบบทดสอบนี้ สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย หลังจากนั้นจึงทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความเข้าใจให้เป็นที่ยอมรับแล้ว จึงจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำอุปสรรครสชาติในภาษาจีน ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวข้องทางวิชาการ รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทางวิชาการ บทความต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศจากนั้นจึงออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีน

3.2 นำแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของประเด็นในการวัดผล ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์ (IOC) ซึ่งจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกคำถาม ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับแก้ตัวอักษรจีนในบางประโยคคำถาม เพื่อความสมบูรณ์ของแบบทดสอบ

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรที่ศึกษาด้วยการใช้แบบทดสอบวัดความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีน

3.4 ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนและนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำผลการทดสอบนักศึกษาด้วยแบบทดสอบวัดความเข้าใจคำอุปสรรครสชาติของอาหารในภาษาจีน ที่มีการตรวจโดยละเอียดมาพิจารณาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล แล้วจึงใช้การนำเสนอโดยการเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียด โดยไม่มีการนำทฤษฎีไปครอบงำหรือครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งรวบรวมสถิติร้อยละของความเข้าใจคำอุปสรรคและยกตัวอย่างคำสำคัญที่ปรากฏ เพื่อแสดงความชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วจึงนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

อุปสรรคเกี่ยวกับรสชาติของอาหารทั้งสี่รส ได้แก่ รสเปรี้ยว รสหวาน รสขม และรสเผ็ด ในภาษาจีนนั้นสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท จากการตรวจสอบข้อมูลในแบบทดสอบวัดความเข้าใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 26 คน พบว่า นักศึกษาหลายคนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความหมายของอุปสรรคในภาษาจีน ผู้วิจัยจึงอธิบายลักษณะของอุปสรรครสชาติในภาษาจีนและความเข้าใจอุปสรรคประเภทต่าง ๆ ของแต่ละรสชาติ ดังนี้

1. ความเข้าใจคำอุปลักษณรสเปรี้ยวในภาษาจีน รสเปรี้ยวเป็นรสชาติที่กระตุ้นความรู้สึกของมนุษย์ ซึ่งมักจะทำให้มนุษย์รู้สึกเสียดแทงภายในจิตใจ จนแสดงสีหน้าท่าทางที่แปลกออกไปจากเดิม ตามความหมายเดิมในภาษาจีน รสเปรี้ยว (酸) หมายถึง “ที่มีรสชาติเหมือนน้ำส้มสายชู” (指像醋的味道) เนื่องจากในภาษาจีนใช้รสเปรี้ยวเปรียบเทียบกับรสชาติของน้ำส้มสายชู ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว น้ำส้มสายชู (醋) ในประเทศจีนนั้น เกิดจากการนำข้าวหรือธัญพืชมาหมักดองเป็นเวลานานไม่ต่ำกว่าหนึ่งเดือน หรือในบางที่อาจใช้เวลาเกือบถึงหนึ่งปีเต็ม ทำให้ลักษณะของน้ำส้มสายชูมีความเป็นกรด มีกลิ่นฉุน เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้รู้สึกแสบจมูก หายใจไม่ออกหรือทำให้รู้สึกแสบตาจนน้ำตาไหลออกมา ดังนั้น คนจีนจึงนำลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำส้มสายชูหรือลักษณะที่มีรสเปรี้ยวของน้ำส้มสายชูมาเป็นอุปลักษณที่ใช้เปรียบเทียบกับความรู้สึกในจิตใจของมนุษย์ นอกจากนี้รสเปรี้ยวยังเกิดจากการเน่าเสียของอาหารที่เก็บไว้ค้างคืน หรือเก็บไว้เป็นเวลาหลายวัน โดยส่วนใหญ่อาหารเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารที่ไม่สามารถนำมากินได้ ดังนั้น รสเปรี้ยวที่เกิดจากลักษณะของอาหารที่เน่าเสีย จึงถูกนำไปเปรียบเทียบกับลักษณะนิสัยของบุคคลได้เช่นเดียวกัน

อุปลักษณที่เกิดจากรสเปรี้ยวในภาษาจีนสามารถแบ่งตามความหมายปลายทางออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) รสเปรี้ยวคือความรู้สึกโศกเศร้า (酸味是痛楚难过) 2) รสเปรี้ยวคือความรู้สึกอิจฉาริษยา (酸味是嫉妒) 3) รสเปรี้ยวคือชีวิตที่ไม่มีความสุขสบาย (酸味是不愉快的生活) 4) รสเปรี้ยวคือความเจ็บปวดทรมานร่างกาย (酸味是身体疼痛) 5) รสเปรี้ยวคือหัวโบราณ คร่ำครึ (酸味是迂腐) 6) รสเปรี้ยวคือคำพูดเสียดสีประชดประชัน (酸味是带刺的话语) ความหมายปลายทางทั้ง 6 ประเภทนี้ มีทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างจากความหมายปลายทางของอุปลักษณรสเปรี้ยวในภาษาไทย ดังนั้นจึงส่งผลต่อการทำความเข้าใจความหมายในภาษาจีนของนักศึกษา ดังนี้

ตาราง 1 สรุปความหมายอุปลักษณรสเปรี้ยวในภาษาจีนและความเข้าใจอุปลักษณของนักศึกษา

ที่	ลักษณะความหมายต้นทาง ของรสเปรี้ยว	ความหมายปลายทาง	ร้อยละของความเข้าใจ	
			ถูกต้อง	คลาดเคลื่อน
1.	ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ เกิดความรู้สึกจืดหรือเสียดแทงขึ้นในใจ	ความรู้สึกโศกเศร้า	96.15	3.85
2.	ทำให้เกิดความรู้สึกเสียดแทงขึ้นมาในจิตใจ และยังมีที่มาจากคำว่า 吃醋	ความรู้สึกอิจฉาริษยา	92.31	7.69
3.	ทำให้เกิดความรู้สึกที่อึดอัด ไม่สบายใจหรือทรมานในจิตใจ	ชีวิตที่ไม่มีความสุขสบาย	100	-
4.	ทำให้เกิดความรู้สึกเสียดแทงขึ้นมาในจิตใจ	ความเจ็บปวดทรมานร่างกาย	100	-
5.	เกิดจากการหมักดองจนเหม็นบูดเน่าหรือเหม็นเปรี้ยว	หัวโบราณคร่ำครึ	53.85	46.15
6.	รู้สึกทรมานเมื่อได้สัมผัสหรือสูดดม และทำให้เกิดความรู้สึกเสียดแทงขึ้นมาในจิตใจ	คำพูดเสียดสีประชดประชัน	76.92	23.08

จากตาราง 1 พบว่าอุปลักษณรสเปรี้ยวในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ซึ่งมีความหมายปลายทางที่เหมือนกับอุปลักษณรสเปรี้ยวในภาษาไทย 1 ประเภท และไม่ปรากฏความหมายปลายทางในภาษาไทย 5 ประเภท โดยความหมายของอุปลักษณรสเปรี้ยวที่นักศึกษาที่มีความเข้าใจมากที่สุดคือ “รสเปรี้ยวคือชีวิตที่ไม่มีความสุขสบาย” และ “รสเปรี้ยวคือความเจ็บปวดทรมานร่างกาย” คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังพบว่าความหมายอุปลักษณรสเปรี้ยวที่นักศึกษาที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนมากที่สุดคือ “รสเปรี้ยวคือหัวโบราณคร่ำครึ” โดยมีค่าร้อยละของความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 53.85

2. ความเข้าใจคำอุปลักษณรสหวานในภาษาจีน รสหวาน (甜) ตามพจนานุกรมจีน หมายถึง “รสชาติเหมือนน้ำตาลหรือน้ำผึ้ง” (像糖和蜜的味道) โดยทั่วไปแล้ว มนุษย์ทุกคนมักคุ้นเคยกับรสหวานในชีวิตประจำวันเป็นอย่างดีเพราะเป็นรสที่มนุษย์โดยส่วนใหญ่ชอบกิน เนื่องจากอาหารที่มีรสหวานมักเป็นอาหารที่กินได้ง่าย และรสหวานที่ลิ้นสามารถกระตุ้นการหลั่งสารเคมีในสมองที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมีความสุข ดังนั้นมนุษย์จึงมีความรู้สึกที่ดี เกิดความพึงพอใจหรือเกิดประสบการณ์ที่ดีกับอาหารที่มีรสชาติหวาน “รสหวาน” ในภาษาจีนนอกจากจะมีความหมายโดยตรงว่า “รสชาติเหมือนน้ำตาลหรือน้ำผึ้ง” แล้ว ยังปรากฏเป็นอุปลักษณประเภทต่าง ๆ โดยอุปลักษณที่เกิดจากรสหวานในภาษาจีนสามารถแบ่งตามความหมายปลายทางออกเป็น 8 ประเภท ได้ดังนี้ 1) รสหวานคือความเต็มใจหรือความรู้สึกที่มีความสุขทางจิตใจ (甜味是幸福美的心) 2) รสหวานคือรูปร่างหน้าตาที่อ่อนโยนหรือน่ารัก (甜味是长得温柔可爱) 3) รสหวานคือประสบการณ์ชีวิตที่มีความสุข (甜味是幸福的生活) 4) รสหวานคือน้ำเสียงที่ไพเราะหรือกลิ่นที่หอมหวาน (甜味是甜美的声音或香甜的气味) 5) รสหวานคือผลประโยชน์ (甜味是利益) 6) รสหวานคือลักษณะของสีที่มีความอ่อนหวานสดใส (甜味是清新的颜色) 7) รสหวานคือหน้าที่การงานที่มีความสุข (甜味是幸福的事业) 8) รสหวานคือการนอนหลับลึกเต็มอิ่ม (甜味是睡眠很深)

จากการศึกษาายังพบว่า ความหมายปลายทางของ “รสหวาน” ในภาษาจีนโดยส่วนใหญ่มีความเหมือนกับความหมายปลายทางของ “รสหวาน” ในภาษาไทย มีเพียงหนึ่งความหมายเท่านั้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาไทย และยังมีอีกหนึ่งความหมายปลายทางที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ดังนั้น อุปลักษณรสหวานบางประเภทจึงส่งผลต่อการทำความเข้าใจความหมายภาษาจีน รวมถึงการแปลคำอุปลักษณเหล่านี้เป็นภาษาไทยของนักศึกษา ดังนี้

ตาราง 2 สรุปความหมายอุปลักษณรสหวานในภาษาจีนและความเข้าใจอุปลักษณของนักศึกษา

ที่	ลักษณะความหมายต้นทาง ของรสหวาน	ความหมายปลายทาง	ร้อยละของความเข้าใจ	
			ถูกต้อง	คลาดเคลื่อน
1.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	ความเต็มใจหรือความรู้สึกที่มีความสุขทางจิตใจ	100	-
2.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	รูปร่างหน้าตาที่อ่อนโยนหรือน่ารัก	100	-
3.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	ประสบการณ์ชีวิตที่มีความสุข	96.15	3.85
4.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	น้ำเสียงที่ไพเราะหรือกลิ่นที่หอมหวาน	100	-
5.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	ผลประโยชน์	73.08	26.92

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ลักษณะความหมายต้นทาง ของรสหวาน	ความหมายปลายทาง	ร้อยละของความเข้าใจ	
			ถูกต้อง	คลาดเคลื่อน
6.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	ลักษณะของสีที่มีความอ่อนหวาน สดใส	100	-
7.	เป็นรสชาติที่กินได้ง่ายและทำให้เกิด ความสุขใจ	หน้าที่การงานที่มีความสุข	100	-
8.	ทำให้เกิดความสุขและความพึงพอใจ	การนอนหลับลึกเต็มอิ่ม	23.08	76.92

จากตาราง 2 พบว่าอุปลักษณ์รสหวานในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภท ซึ่งมีความหมายปลายทางที่เหมือนกับอุปลักษณ์รสหวานในภาษาไทยถึง 6 ประเภท ใกล้เคียงกับความหมายปลายทางในภาษาไทย 1 ประเภท และไม่ปรากฏความหมายปลายทางในภาษาไทย 1 ประเภท โดยความหมายอุปลักษณ์รสหวานที่นักศึกษามีความเข้าใจมากที่สุดคือ “รสหวานคือความเต็มใจหรือความรู้สึกที่มีความสุขทางจิตใจ”, “รสหวานคือรูปร่างหน้าตาที่อ่อนโยนหรือน่ารัก”, “รสหวานคือน้ำเสียงที่ไพเราะหรือกลิ่นที่หอมหวาน”, “รสหวานคือลักษณะของสีที่มีความอ่อนหวานสดใส” และ “รสหวานคือหน้าที่การงานที่มีความสุข” คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังพบว่า ความหมายอุปลักษณ์รสหวานที่นักศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนมากที่สุดคือ “รสหวานคือ การนอนหลับลึกเต็มอิ่ม” โดยมีค่าร้อยละของความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 23.08

3. ความเข้าใจคำอุปลักษณ์รสขมในภาษาจีน รสขม (苦) ตามพจนานุกรมจีน หมายถึง “รสชาติเหมือนน้ำดีหรือหวงเหลียน (สมุนไพรชนิดหนึ่งของจีน มีรสขม)” (像胆汁或黄连的味道) โดยทั่วไปแล้ว ผู้คนส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์หรือความทรงจำเกี่ยวกับรสขมที่แตกต่างกัน ในวัยเด็ก คนเรามักจะถูกบังคับให้กินผักหรือผลไม้บางอย่างที่มีรสขม ทำให้รู้สึกไม่ชอบและเกิดประสบการณ์ที่ไม่ดี จนกระทั่งเมื่อโตขึ้น จึงเริ่มเรียนรู้ว่า รสขมนั้นถึงแม้จะเป็นรสที่ทำให้จิตใจตนเองรู้สึกไม่ชอบ ไม่ประทับใจ แต่ก็ยังเป็นรสชาติหนึ่งที่มีประโยชน์ เพราะรสขมส่วนใหญ่จะเป็นรสชาติของสมุนไพรและยารักษาโรคประเภทต่าง ๆ เมื่อยอมหรือฝืนใจกินเข้าไปแล้วจะเกิดคุณประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะคนเราเมื่ออย่างเขาสู้อยู่กลางคนจนกระทั่งถึงวัยชรา ซึ่งเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามาก ประกอบกับเป็นวัยที่เริ่มมีโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มมากขึ้น การยอมกินอาหารที่มีประโยชน์เพื่อรักษาสุขภาพโดยไม่คำนึงถึงความยากง่ายของรสชาติในการกินย่อมมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง ดังนั้น รสขม ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยจึงมีความหมายอุปลักษณ์ที่เหมือนและแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และความรู้สึกที่ได้พบเจอมา “รสขม” ในภาษาจีนนอกจากจะมีความหมายโดยตรงว่า “รสชาติเหมือนน้ำดีหรือหวงเหลียน” แล้ว ยังปรากฏเป็นอุปลักษณ์ประเภทต่าง ๆ โดยอุปลักษณ์ที่เกิดจากรสหวานในภาษาจีนสามารถแบ่งตามความหมายปลายทางออกเป็น 5 ประเภท ได้ดังนี้ 1) รสขมคือความรู้สึกได้รับความทุกข์ยากในจิตใจ (苦味是令人痛苦难过) 2) รสขมคือร่างกายหรือชีวิตที่ประสบความยากลำบาก (苦味是身体难受或生活难过) 3) รสขมคือลักษณะหน้าตาที่แสดงออกถึงความโศกเศร้า (苦味是表示很悲伤) 4) รสขมคือพฤติกรรมที่มีความขยันหรือเพียรพยายาม (苦味是认真辛勤) 5) รสขมคืออากาศหนาวเหน็บหรือเย็นจัด (苦味是天气寒冷或严寒)

จากการศึกษาพบว่า ความหมายปลายทางของ “รสขม” ในภาษาจีนมีความแตกต่างกับความหมายปลายทางของ “รสขม” ในภาษาไทยอยู่พอสมควร กล่าวคือมีเพียงสองความหมายปลายทางเท่านั้นที่มีลักษณะ

ใกล้เคียงกับภาษาไทย และยังมีอีกสามความหมายปลายทางที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ดังนั้น อุปลักษณะรสขมบางประเภทจึงส่งผลต่อการทำความเข้าใจความหมายภาษาจีน รวมถึงการแปลคำอุปลักษณะเหล่านี้เป็นภาษาไทยของนักศึกษา ดังนี้

ตาราง 3 สรุปความหมายอุปลักษณะรสขมในภาษาจีนและความเข้าใจอุปลักษณะของนักศึกษา

ที่	ลักษณะความหมายต้นทางของรสขม	ความหมายปลายทาง	ร้อยละของความเข้าใจ	
			ถูกต้อง	คลาดเคลื่อน
1.	ทำให้เกิดความรู้สึกยากลำบากในการฝืนใจกิน	ความรู้สึกได้รับความทุกข์ยากในจิตใจ	42.31	57.69
2.	ทำให้เกิดความรู้สึกยากลำบากในการฝืนใจกิน	ร่างกายหรือชีวิตที่ประสบความยากลำบาก	88.46	11.54
3.	ทำให้เกิดความรู้สึกยากลำบากในการฝืนใจกิน และมักจะแสดงออกทางสีหน้า	ลักษณะหน้าตาที่แสดงออกถึงความโศกเศร้า	96.15	3.85
4.	ถึงแม้ว่ารสขมจะทำให้เกิดความรู้สึกยากลำบากในการกินแต่ก็มักจะเป็นรสชาติของยาซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกาย	พฤติกรรมที่มีความขยันหรือเพียรพยายาม	42.31	57.69
5.	ความยากลำบากในการกินทำให้เกิดความทุกข์ทรมานขึ้นในจิตใจระหว่างที่ได้สัมผัส	อากาศหนาวเหน็บหรือเย็นจัด	84.62	15.38

จากตาราง 3 พบว่าอุปลักษณะรสขมในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ซึ่งมีความหมายปลายทางที่เหมือนกับอุปลักษณะรสขมในภาษาไทยเพียง 2 ประเภท และไม่ปรากฏความหมายปลายทางในภาษาไทย 2 ประเภท โดยความหมายอุปลักษณะรสขมที่นักศึกษามีความเข้าใจมากที่สุดคือ “รสขมคือลักษณะหน้าตาที่แสดงออกถึงความโศกเศร้า คิดเป็นร้อยละ 96.15 นอกจากนี้ยังพบว่า ความหมายอุปลักษณะรสขมที่นักศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนมากที่สุดคือ “รสขมคือความรู้สึกได้รับความทุกข์ยากในจิตใจ” และ “รสขมคือพฤติกรรมที่มีความขยันหรือเพียรพยายาม” โดยมีค่าร้อยละของความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 42.31

4. ความเข้าใจคำอุปลักษณะรสเผ็ดในภาษาจีน รสเผ็ด (辣) ตามพจนานุกรมจีน หมายถึง “รสที่มีการระคายเคืองคล้ายกับขิง กระเทียม และพริก เป็นต้น” (像姜、蒜、辣椒等有刺激性的味道) หากกล่าวโดยทั่วไปแล้ว “รสเผ็ด” ไม่นับว่าเป็นรสชาติของอาหาร เนื่องจากตุ่มรับรสพื้นฐานบริเวณลิ้นของมนุษย์นั้นมี 4 ประเภท คือ ตุ่มรับรสหวาน รสเค็ม รสเปรี้ยว และรสขม (ข้อมูลทางวิชาการบางแห่งอาจเพิ่มเติม ตุ่มรับรสจากกรดอะมิโนหรือจากผงชูรส เป็นประเภทที่ห้า) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า รสเผ็ดนั้นไม่จัดเป็นประเภทของรสชาติ แต่จัดเป็นอาการแสบที่เนื้อเยื่อจากสารกระตุ้นหรือสารที่มีความระคายเคืองที่มีในพืชจำพวกพริกหรือพริกไทย จึงทำให้เกิดความรู้สึกแสบร้อนและระคายเคืองบริเวณอวัยวะที่มนุษย์ได้สัมผัส เช่น มือ ปาก ลิ้น กระเพาะอาหาร เป็นต้น แต่เนื่องจากอาหารในชีวิตประจำวันของมนุษย์แต่ละชนชาตินั้นแทบไม่อาจหลีกเลี่ยงจากพืชที่มีรสเผ็ดไปได้เลย ดังนั้น ทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยจึงปรากฏอุปลักษณะที่เกิดจากรสเผ็ด ซึ่งเป็นการนำประสบการณ์ความรู้สึกที่ถูกต้องหรือการระคายเคืองอวัยวะต่าง ๆ จนมีอาการแสบร้อนจากรสเผ็ดมาใช้เปรียบเทียบ

ความหมายปลายทางอื่น ๆ ที่มีลักษณะอาการความรู้สึกคล้ายกับการกินอาหารที่มีรสเผ็ด “รสเผ็ด” ในภาษาจีนจึงปรากฏเป็นอุปลักษณะประเภทต่าง ๆ โดยอุปลักษณะที่เกิดจากรสเผ็ดในภาษาจีนสามารถแบ่งตามความหมายปลายทางออกเป็น 6 ประเภท ได้ดังนี้ 1) รสเผ็ดคือรูปร่างลักษณะที่มีความดึงดูดทางเพศ(เซ็กซี) (辣味是身材性感) 2) รสเผ็ดคือจิตใจที่มีความกระตือรือร้นหรือหุนหันพลันแล่น (辣味是热情或脾气暴躁) 3) รสเผ็ดคือคำพูดที่รุนแรงดุเดือด (辣味是犀利的语言) 4) รสเผ็ดคือเรื่องราวหรือปัญหาเร่งด่วนยากจะแก้ไข (辣味是棘手难办的事) 5) รสเผ็ดคือนิสัยใจคอที่มีความโหดเหี้ยม (辣味是狠毒) 6) รสเผ็ดคือลักษณะอากาศที่มีอุณหภูมิสูง (辣味是温度高)

จากการศึกษาข้างพบว่า ความหมายปลายทางของ “รสเผ็ด” ในภาษาจีนมีความคล้ายคลึงกับความหมายปลายทางของ “รสเผ็ด” ในภาษาไทย เพียงความหมายเดียวเท่านั้นคือ “รสเผ็ดคือรูปร่างลักษณะที่มีความดึงดูดทางเพศ (เซ็กซี)” นอกเหนือจากความหมายดังกล่าวแล้ว ความหมายปลายทางอื่น ๆ ในภาษาจีนมีความแตกต่างกับภาษาไทยค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงอาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้และการทำความเข้าใจความหมายอุปลักษณะรสเผ็ดในภาษาจีนได้ ดังนี้

ตาราง 4 สรุปความหมายอุปลักษณะรสเผ็ดในภาษาจีนและความเข้าใจอุปลักษณะของนักศึกษา

ที่	ลักษณะความหมายต้นทางของรสเผ็ด	ความหมายปลายทาง	ร้อยละของความเข้าใจ	
			ถูกต้อง	คลาดเคลื่อน
1.	มีความเผ็ดร้อน กระตุ้นร่างกายและจิตใจให้รู้สึกร้อนรน	รูปร่างลักษณะที่มีความดึงดูดทางเพศ (เซ็กซี)	100	-
2.	มีความเผ็ดร้อน กระตุ้นร่างกายและจิตใจให้รู้สึกหงุดหงิด กระวนกระวาย	จิตใจที่มีความกระตือรือร้นหรือหุนหันพลันแล่น	96.15	3.85
3.	มีความเผ็ดร้อน กระตุ้นร่างกายและจิตใจให้รู้สึกหงุดหงิด ทุกข์ทรมานในใจ	คำพูดที่รุนแรงดุเดือด	100	-
4.	รสเผ็ดกระตุ้นร่างกายและจิตใจให้รู้สึกร้อนรนในการหาทางบรรเทาอาการแสบร้อน	เรื่องราวหรือปัญหาเร่งด่วนยากจะแก้ไข	84.62	15.38
5.	มีความเผ็ดร้อน กระตุ้นร่างกายและจิตใจให้รู้สึกหงุดหงิด ทุกข์ทรมานในใจ	นิสัยใจคอที่มีความโหดเหี้ยม	100	-
6.	มีความเผ็ดร้อน กระตุ้นให้เกิดความร้อนในร่างกาย	ลักษณะอากาศที่มีอุณหภูมิสูง	88.46	11.54

จากตาราง 4 พบว่าอุปลักษณะรสเผ็ดในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ซึ่งมีความหมายปลายทางที่เหมือนกับอุปลักษณะรสเผ็ดในภาษาไทยเพียง 1 ประเภท คล้ายคลึงกับความหมายปลายทางในภาษาไทย 2 ประเภท และไม่ปรากฏความหมายปลายทางในภาษาไทย 3 ประเภท โดยความหมายอุปลักษณะรสเผ็ดที่นักศึกษามีความเข้าใจมากที่สุดคือ “รสเผ็ดคือรูปร่างลักษณะที่มีความดึงดูดทางเพศ (เซ็กซี)”, “รสเผ็ดคือคำพูดที่รุนแรงดุเดือด” และ “รสเผ็ดคือนิสัยใจคอที่มีความโหดเหี้ยม” คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้ยังพบว่า

ความหมายอุปลักษณฺรสเผ็ดที่นักศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อนมากที่สุดคือ “รสเผ็ดคือเรื่องราวหรือปัญหาเร่่งด่วนยากจะแก้ไข” โดยมีคําร้อยละของความเข้าใจที่ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 84.62

อภิปรายผล

จากการศึกษาคําลักษณะรสชาติของอาหารในภาษาจีนพบว่า ชาวจีนให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารและรสชาติของอาหารเป็นอย่างยิ่ง จึงปรากฏการนำความหมายต้นทางของคำที่เกี่ยวข้องกับอาหารและรสชาติของอาหารมาใช้เปรียบเทียบกับความหมายปลายทางในด้านอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก โดยได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและสิ่งแวดล้อมทางสังคมจีนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของมโนทัศน์ จึงทำให้เกิดคําลักษณะมากมายหลายประเภท และมักจะส่งผลต่อการทำความเข้าใจของผู้ที่กำลังศึกษาภาษาจีนตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับกลาง เมื่อผู้เรียน (ผู้รับสาร) เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดหรือไม่ตรงกับความหมายของผู้พูด (ผู้ส่งสาร) ย่อมส่งผลต่อการสื่อสารและการแปลความหมายที่ผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนไปจากความหมายเดิมด้วย เช่นคำว่า “甜头” มีความหมายโดยตรงว่า “ที่มีรสหวานเล็กน้อยหรือมีรสอร่อย” แต่คำนี้ยังมีความหมายโดยนัยว่า “ผลประโยชน์ที่ล่อใจคน” หรืออาจหมายถึง “ความได้เปรียบ” ซึ่งความหมายเปรียบเทียบในลักษณะดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับรสหวานเลย มโนอุปลักษณฺรเหล่านี้จึงส่งผลต่อความเข้าใจภาษาจีนและการแปลความหมายที่ต้องพยายามรักษาไวยากรณ์ของภาษาต้นทางไว้ให้ได้มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบทดสอบวัดความเข้าใจคําลักษณะรสชาติในภาษาจีนพบว่า คําลักษณะที่มีความหมายปลายทางเหมือนกันหรือใกล้เคียงกับอุปลักษณฺรรสชาติในภาษาไทย จะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นและสามารถแปลคําลักษณะดังกล่าวได้ใกล้เคียงกับภาษาต้นทาง (ภาษาจีน) มากขึ้น เช่น “苦水” แปลว่า ความขมขื่น “甜甜的笑容” แปลว่า รอยยิ้มอันแสนหวาน “甜言蜜语” แปลว่า คำหวาน “辣妹子” แปลว่า สาวแซ่บ เป็นต้น สอดคล้องกับ ศศรัทษ์ เพชรเชิดชู (2555, หน้า 2) ที่สรุปเกี่ยวกับการแปลว่า “การแปล ไม่ใช่การถ่ายถอดภาษาเท่านั้น แต่เป็นการดึงเอาความหมายจากต้นฉบับออกมาให้ครบถ้วน แล้วจึงนำเอาความหมายนั้น ๆ ถ่ายทอดเป็นภาษาที่ต้องการให้เที่ยงตรงและสื่อความหมายทั้งความหมายตรงและความหมายแฝงได้สมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์เดิมของต้นฉบับมากที่สุด”

คําลักษณะรสชาติอาหารในภาษาจีนที่มีความหมายปลายทางไม่ตรงกับอุปลักษณฺรรสชาติในภาษาไทย แต่เป็นคำที่คุ้นเคยหรือมีการใช้อยู่บ่อย ๆ โดยอาจมีปรากฏในบทเรียนหรือในชีวิตประจำวัน จะสามารถทำให้นักศึกษามีความเข้าใจมากขึ้นและสามารถแปลคําลักษณะดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น “腰酸背痛” แปลว่า อาการปวดเมื่อยตามร่างกาย “甜蜜的事业” แปลว่า อาชีพการงานที่มีความสุข “无奈地苦笑” แปลว่า ผินยิ้มแบบอมทุกข์ หรือจำใจผินยิ้ม “火辣辣的爱情” แปลว่า ความรักอันร้อนแรง “辛辣的讽刺” แปลว่า เสียดสีประชดประชันอย่างดุเดือด “心狠手辣” แปลว่า โหดเหี้ยมอำมหิต เป็นต้น ดังนั้น ผู้สอนภาษาจีนควรเน้นย้ำหรืออธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบมโนทัศน์ของชาวจีนที่ทำให้เกิด “มโนอุปลักษณฺร” ประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาจีน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและเกิดการพัฒนาทักษะการใช้ภาพพจน์ในการสื่อสารได้มากขึ้น

นอกจากนี้ยังพบว่า คําลักษณะรสชาติอาหารในภาษาจีนที่มีความหมายปลายทางไม่ตรงกับอุปลักษณฺรรสชาติในภาษาไทย และเป็นคำที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่ค่อยปรากฏในชีวิตประจำวัน จะทำให้นักศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน และอาจแปลผิดไปจากความหมายต้นทาง เช่น “酸秀才” ควรแปลว่า บัณฑิตยากจนคร่ำครึ แต่นักศึกษาส่วนหนึ่งกลับแปลว่า “คนที่มีความเศร้าโศกหรือคนที่มีแต่ความทุกข์” อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่ทราบถึงขนบธรรมเนียมจีนในการมุ่งสบอจหงวนที่เป็นที่มาของคำดังกล่าว “甜睡” ควรแปลว่า นอนหลับสนิทหรือนอนหลับลึก แต่นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน จึงแปลคำนี้เป็นภาษาไทยว่า “ฝันหวาน” ซึ่งคำว่า

“ผืนหวาน” นั้นมีความหมายว่า “ความสุขและความสำเร็จที่หวังให้เกิดขึ้น” ทำให้ความหมายในภาษาจีนและภาษาไทยไม่สอดคล้องกัน “苦心” ควรแปลว่า จิตใจที่มีความมุ่งมั่นทุ่มเท หรือความเพียรพยายาม แต่นักศึกษาส่วนใหญ่กลับแปลว่า “ความเจ็บปวดใจ ความกลัดกลุ้มใจ หรือความลำบากใจ” เพราะรสนิยมในภาษาจีนหมายถึงความเพียรพยายาม ซึ่งมีอุปลักษณะดังกล่าวไม่ปรากฏในภาษาไทย “热辣辣的太阳” ควรแปลว่า แสงอาทิตย์ที่ร้อนแรง แต่มีนักศึกษาบางส่วนแปลคำดังกล่าวว่า ความทุกข์ทรมาน เป็นต้น ซึ่งจากตัวอย่างในข้างต้นจะเห็นว่า การไม่เข้าใจความหมายของอุปสรรคหรือรสชาตอาหารในภาษาจีนอย่างชัดเจน เกิดจากระบบโน้ตทัศน์ของชาวจีนและชาวไทยที่ไม่ตรงกัน จึงทำให้ความหมายปลายทางมีความคลาดเคลื่อนหรือผิดเพี้ยนไปจากความหมายต้นทางค่อนข้างมาก ดังที่ ชิวตี คริลัมพ์ (2548) ได้กล่าวว่า “อุปสรรคไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของภาษาเท่านั้น แต่เป็นเรื่องกระบวนการคิดของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นได้ในรูปของภาษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การใช้ภาษาของคนในสังคมบอกให้รู้ว่า คนในสังคมหนึ่ง ๆ นั้น มีระบบความคิดเป็นอย่างไร อุปสรรคในตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน จึงสะท้อนระบบโน้ตทัศน์ของคนในสังคมด้วย” ดังนั้น การศึกษาคำอุปสรรคต่าง ๆ ในภาษาจีนที่ปรากฏในชีวิตประจำวันจึงมีความจำเป็นต้องเริ่มศึกษาตั้งแต่ระบบโน้ตทัศน์และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของผู้ใช้ภาษาในสังคมจีน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้ภาษาจีนของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีน ในปัจจุบันยังไม่มีรายวิชาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างคำที่เกิดจากโวหารโดยเฉพาะ และยังไม่มีตำราที่เกี่ยวข้องกับโวหารประเภทต่าง ๆ ในภาษาจีนเป็นฉบับภาษาไทยโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอให้ ผู้สอนภาษาจีนพัฒนาตำราเกี่ยวกับโวหารประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาษาจีน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่กำลังศึกษาภาษาจีนสามารถทำความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของคำที่เกิดจากโวหารประเภทต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุปสรรคในด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏในตำราเรียนภาษาจีน อันจะเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังเป็นการพัฒนาทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาจีนของนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่สนับสนุนทุนในการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2562 ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีนภายนอกสถาบันทั้ง 3 ท่าน ในการร่วมตรวจสอบแบบทดสอบและผลการทดสอบเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม รหัส 59 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบทดสอบเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2548). อุปลักษณ์ตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน. วารสารศิลปศาสตร์, 5(1), 1-16.
- ปราณี อ่านเปรื่อง. (2547). หลักการวิเคราะห์อาหารด้วยประสาทสัมผัส. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ศศรักษ์ เพชรเชิดชู. (2555). การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 陈正德. (2018). 汉泰饮食隐喻对比研究. 华中师范大学, 武汉.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室. 现代汉语词典 (第六版). (2012). 商务印书馆. 北京.

